

Dosarul nr. 2ra-166/22
2-19114130-01-2ra-08022022

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru – R. Berdilo
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – M. Guzun, A. Malîi, I. Dutca

DECIZIE

13 aprilie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Dumitru Mardari
Victor Burduh
Maria Ghervas

examinând recursul declarat de Gheorghe Străisteanu,
în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de
Gheorghe Străisteanu împotriva lui Vasile Grozavu cu privire la constatarea
încălțării dreptului la onoare, demnitate, reputație profesională, prezumția
nevinovăției și de a nu fi supus la tratament degradant, precum și repararea
prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 20 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin
care s-a respins apelul declarat de Gheorghe Străisteanu și s-a menținut hotărârea
din 09 februarie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, prin care s-a respins
acțiunea ca neîntemeiată,

c o n s t a t ă:

La 05 iulie 2019 Gheorghe Străisteanu a depus cerere de chemare în
judecată împotriva lui Vasile Grozavu cu privire la constatarea încălțării
dreptului la onoare, demnitate, reputație profesională, prezumția nevinovăției și
de a nu fi supus la tratament degradant, precum și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii reclamantul Gheorghe Străisteanu a indicat că în
perioada 21 mai 2019 - 06 iunie 2019 pârâtul Vasile Grozavu, care se prezintă
precum că ar fi jurnalist, a făcut publice mai multe scrisori deschise în internet,
prin care l-a învinuit în comiterea mai multor infracțiuni și contravenții, l-a numit
„bandit”, „criminal”, „penal”, s-a exprimat cu cuvinte necenzurate, a răspândit cu
bună știință informații mincinoase și defăimătoare despre el și copiii săi, motiv din
care a depus la Inspectoratul de Poliție Buiucani o plângere, prin care a solicitat
tragerea la răspundere a lui Vasile Grozavu pentru comiterea contravenției
prevăzute de art.70 Cod contravențional.

Reclamantul Gheorghe Străisteanu a susținut că la 19 iunie 2019 agentul
constatator din cadrul Inspectoratului de Poliție Buiucani a întocmit în privința lui
Vasile Gozavu procesul-verbal cu privire la contravenție nr. MAI 04671387 și l-a
sanționat cu amendă în mărime de 2 400 de lei. A specificat că, în rezultatul
acțiunilor ilegale ale pârâtului, a fost supus la tratamente degradante, a fost umilit,
înjosit public, învinuit în comiterea mai multor infracțiuni, acțiuni ce i-au provocat

suferințe psihice, manifestate prin sentimentul de anxietate, stres, neliniște, perturbare a vieții și disconfort, imposibilitatea savurării modului obișnuit de trai, sentimente de incapacitate de a se bucura în modul convenit de garanțiile prescrise de lege.

Reclamantul a estimat mărimea prejudiciului moral cauzat la suma de 5 000 de lei și în acest sens, la data de 13 iunie 2019 a expediat în adresa pârâtului Vasile Grozavu o somație, prin care a solicitat repararea benevolă a prejudiciului moral cauzat, însă nu a primit niciun răspuns.

Reclamantul Gheorghe Străisteanu a solicitat constatarea încălcării dreptului la onoare, demnitate, reputație profesională, prezumția nevinovăției și a dreptului de a nu fi supus la tratament degradant, și repararea prejudiciului moral estimat la suma de 5 000 de lei, cauzat prin răspândirea informațiilor false, mincinoase și defăimătoare despre el.

Prin hotărârea din 09 februarie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru s-a respins acțiunea depusă de Gheorghe Străisteanu ca fiind neîntemeiată (f.d. 131 vol. I).

La 10 februarie 2021, în termenul prevăzut de art. 362 din Codul de procedură civilă, Gheorghe Străisteanu a depus, prin intermediul poștei electronice, cerere de apel împotriva hotărârii din 09 februarie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 153-155 vol. I).

Prin decizia din 20 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Gheorghe Străisteanu și s-a menținut hotărârea din 09 februarie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 231, 232-238).

La 07 decembrie 2021 Gheorghe Străisteanu a declarat recurs, prin intermediul oficiului poștal, împotriva deciziei din 20 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea integrală a deciziei recurate și a hotărârii din 09 februarie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu adoptarea unei decizii noi, prin care să fie admisă integral acțiunea în sensul pretențiilor formulate în cererea de chemare în judecată (f.d. 1-18 vol. II).

În motivarea recursului recurentul Gheorghe Străisteanu a reiterat argumentele invocate în cererea de apel și a transpus constatările și concluziile Curții Supreme de Justiție într-o cauză cu obiect similar (2ra-795/21), invocând suplimentar că instanțele ierarhic inferioare au aplicat eronat normele de drept material și procedural, au ignorat intenționat Recomandările Curții Europene a Drepturilor Omului și ale Plenului Curții Supreme de Justiție.

La 10 februarie 2022 Curtea Supremă de Justiție a notificat intimatului Vasile Grozavu copia recursului declarat de Gheorghe Străisteanu împotriva deciziei din 20 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, explicându-i dreptul de a depune referință asupra acestuia. Însă, până la examinarea admisibilității recursului, intimatul Vasile Grozavu nu a făcut uz de dreptul său procedural și nu a depus referință, în care să-și expună poziția procesuală pe marginea criticilor formulate în recurs (f.d. 29 vol. II).

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Conform extrasului din poșta electronică cu adresa de e-mail „stefan.baes@justice.md”, decizia motivată din 20 octombrie 2021 a Curții de

Apel Chișinău a fost comunicată electronic lui Gheorghe Străisteanu la data de 27 decembrie 2021 (f.d. 241 vol. II).

Astfel, completul de admisibilitate a considerat în termen recursul declarat de Gheorghe Străisteanu la 07 decembrie 2021 împotriva deciziei din 20 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău.

Prin încheierea din 06 aprilie 2022 a Curții Supreme de Justiție s-a considerat admisibil recursul declarat de Gheorghe Străisteanu împotriva deciziei din 20 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău și s-a transmis Colegiului lărgit pentru examinare în fond.

În conformitate cu articolul 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin prisma art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În corespundere cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

La caz, Colegiul a considerat inoportună invitarea participanților sau a reprezentanților acestora, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței efectuarea controlului judiciar al deciziei din 20 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, însă, data și ora ședinței a fost plasată pe pagina web a Curții Supreme de Justiție. Totodată, instanța de recurs a opinat că toate punctele de vedere, care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. Cu atât mai mult că, în esență, recurentul și intimatul au avut posibilitatea să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse. Cu titlu subsidiar, nici un participant nu a solicitat audierea publică a cauzei sale (a se vedea, *mutatis mutandis*, Auza Vilho Eskelinen și alții vs Finlanda, 19 aprilie 2007, §§ 72-75; Eriksson vs Suedia, 12 aprilie 2012, §§ 66, 72; Pönkä vs Estonia, 08 noiembrie 2016, §§ 33-34, decizia nr. 95 din 19 decembrie 2016 a Curții Constituționale, §§ 26-27).

Verificând argumentele invocate în recurs, prin prisma materialelor din dosar, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a ajuns la concluzia că recursul declarat de Gheorghe Străisteanu urmează a fi admis și casată decizia din 20 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Materialele cauzei atestă că prin procesul-verbal cu privire la contravenție nr. MAI04671387 din 19 iunie 2019 pârâțul Vasile Grozavu a fost recunoscut

vinovat de comiterea contravenției prevăzute de art. 70 Cod contravențional, fiindu-i aplicată o sancțiune sub formă de amendă în mărime de 48 u.c, și anume pentru faptul că în perioada 21 mai 2019 – 06 iunie 2019 l-a calomniat pe Gheorghe Străisteanu cu bună știință, numindu-l „penal” și „bandit” (f.d. 25).

La 13 iunie 2019 Gheorghe Străisteanu a expediat în adresa pârâtului Vasile Grozavu o somație, prin care a solicitat repararea prejudiciului moral în mărime de 31 000 de lei și dezmințirea informației false, mincinoase și defăimătoare (f.d. 30-44), la care nu a primit răspuns.

Din aceste considerente, Gheorghe Străisteanu a depus prezenta acțiune, solicitând constatarea încălcării dreptului la onoare, demnitate, reputație profesională, prezumția nevinovăției și de a nu fi supus la tratament degradant, precum și repararea prejudiciului moral cauzat prin răspândirea informației false, mincinoase și defăimătoare, făcând referire la art. 70 și 45 din Codul contravențional.

Prima instanță și instanța de apel, fiind investite cu judecarea cauzei, au considerat acțiunea neîntemeiată în totalitate.

În opinia instanței de recurs, corect au fost respinse cerințele reclamantului privind constatarea încălcării dreptului la prezumția nevinovăției și a dreptului de a nu fi supus tratamentului degradant.

Instanțele ierarhic inferioare, însă, greșit au soluționat cauza în partea compensării prejudiciului cauzat prin calomnie. Cu referire la prevederile art.7 alin.(1) și (3) din Legea nr. 64 din 23 aprilie 2010 cu privire la libertatea de exprimare, instanțele de judecată au menționat că deși Gheorghe Străisteanu a afirmat că Vasile Grozavu a răspândit informație defăimătoare despre el, acesta nu a solicitat dezmințirea informației.

Efectuând controlul judiciar al deciziei din 20 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel nu a elucidat toate circumstanțele importante pentru soluționarea justă a cauzei, iar drept consecință nu a stabilit legea aplicabilă speței, pronunțând în consecință o soluție nemotivată.

În sarcina instanței de apel, în conformitate cu art. 373 din Codul de procedură civilă, revine obligația verificării circumstanțelor și raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanțe și în final să le expună în decizia sa.

Instanța de recurs constată că, contrar prevederilor art. 373 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța de apel nu a verificat, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și a raporturilor juridice stabilite.

Colegiul evocă faptul că, reieșind din efectul devolutiv al apelului, Curții de Apel Chișinău îi revenea o deosebită atenție de a determina raportul material-litigios dintre părți, întru constatarea corectă a specificului obiectului acțiunii civile și temeiului acesteia, iar, drept urmare, obiectul probațiunii pe cauza dedusă judecării, circumstanță care presupune în sine conturarea faptelor juridice prin care se justifică pretențiile și obiecțiile părților și fără de care este imposibilă soluționarea justă a litigiului.

Implicit circumstanțelor cauzei, Colegiul atestă că instanța de apel, ajungând la concluzia respingerii acțiunii, a considerat că litigiul dat este reglementat de prevederile Legii nr. 64 din 23 aprilie 2010 cu privire la libertatea de exprimare și deoarece reclamantul nu a solicitat dezmințirea informației, cum este prevăzut în

art.7 alin. (3) din această Lege, instanța de judecată a considerat că este neîntemeiată acțiunea. Iar, pretenția cu privire la repararea prejudiciului moral a fost respinsă, fiind apreciată ca o pretenție subsecventă celorlalte.

În acest sens, instanța de recurs observă că în cererea de chemare în judecată reclamantul Gheorghe Străisteanu a solicitat repararea prejudiciului moral cauzat în urma săvârșirii contravenției prevăzute de art. 70 din Codul contravențional. În susținerea cererii reclamantul a invocat art. 45 Cod contravențional, conform căruia, persoana al cărei drept sau interes legitim a fost lezat prin contravenție îl poate apăra prin acțiune civilă depusă conform legislației procedurale civile. Această persoană are în special dreptul la repararea prejudiciului patrimonial și a celui nepatrimonial cauzate prin contravenție. Prezentul alineat se aplică în egală măsură și în cazul în care, în sensul art. 30 alin. (11) se consideră că făptuitorul nu a fost supus răspunderii contravenționale. Soluționând cauza contravențională, autoritatea competentă este în drept, la cererea victimei, să dispună repararea prejudiciului cauzat prin contravenție în cazul în care nu există divergențe asupra întinderii lui

Astfel, Codul contravențional acordă expres dreptul persoanei la repararea prejudiciului moral cauzat prin contravenție, iar ca condiție a răspunderii și obligării la repararea prejudiciului este factorul de vinovăție în comiterea prejudiciului nepatrimonial.

Reclamantul a indicat că vinovăția lui Vasile Grozavu a fost stabilită prin procesul-verbal cu privire la contravenție nr. MAI04671387 din 19 iunie 2019, prin care a fost recunoscut vinovat de comiterea contravenției prevăzute de art. 70 Cod contravențional pentru calomnierea lui Gheorghe Străisteanu cu bună știință.

Însă, instanțele ierarhic inferioare au ignorat aceste circumstanțe și nu s-au expus în niciun fel asupra acestui argument, respingând prematur pretenția cu privire la repararea prejudiciului moral.

Instanța de recurs consideră că soluția instanței de apel rezultă din nedeterminarea naturii juridice a litigiului, criteriu, care presupune prin sine lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele.

Astfel, Colegiul menționează că pentru justa soluționare a speței, instanța de judecată urma să verifice proveniența litigiului, precum și să stabilească cadru legal aplicabil speței. De asemenea, urma să verifice dacă este în vigoare procesul-verbal cu privire la contravenție nr. MAI04671387 din 19 iunie 2019, prin care a fost recunoscută vinovăția pârâtului Vasile Grozavu în comiterea contravenției prevăzute de art. 70 Cod contravențional, dacă reclamantul Gheorghe Străisteanu a fost victimă a acestei contravenției și dacă beneficiază de dreptul în acest sens la repararea prejudiciului moral și în dependență de caracterul și gravitatea suferințelor psihice suportate, să stabilească quantumul satisfacției echitabile persoanei vătămate.

Astfel, instanței de apel îi revenea obligația pozitivă de a întreprinde toate măsurile necesare și de a avea un rol activ și diriguitor, întru determinarea exactă a circumstanțelor faptice și a temeiului de drept în baza căruia s-a solicitat repararea prejudiciului moral, ceea ce conduce la aplicarea corectă a cadrului legal care guvernează raportul litigios.

Mai mult, Gheorghe Străisteanu în cererea de chemare în judecată și-a întemeiat pretențiile inclusiv pe prevederile art. 45 din Codul contravențional, în temeiul cărora a solicitat repararea prejudiciului moral, însă, atât prima instanță,

cât și instanța de apel au ignorat solicitările indicate de acesta, astfel nu au cercetat fondul litigiului dedus judecării, prin ce a fost încălcat dreptul reclamantului la un proces echitabil în sensul art.6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Colegiul consideră că decizia instanței de apel cuprinde concluzii neexplicite care sunt analizate și apreciate superficial, fără a da dovadă de rolul diriguitor al instanței de judecată, pentru a stabili cadrul legal aplicabil speței și relațiile dintre părțile litigante.

Dat fiind faptul că instanța de apel a emis o decizie neîntemeiată, dictată de concluzii nemotivate și nu a elucidat toate circumstanțele pertinente speței, iar lichidarea acestor lacune în cadrul procedurii de examinare în recurs nu este posibilă, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia necesității admiterii recursului declarat de Gheorghe Străisteanu, casării deciziei din 20 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, cu restituirea cauzei spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de circumstanțele constatate și concluziile deduse de instanța de recurs și reexaminând cauza, să emită o hotărâre legală și întemeiată cu respectarea normelor de drept material și procedural pertinente speței, precum și cercetarea multiaspectuală a suportului probator.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) și art. 445 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Gheorghe Străisteanu împotriva deciziei din 20 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău.

Se casează integral decizia din 20 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Străisteanu împotriva lui Vasile Grozavu cu privire la constatarea încălcării dreptului la onoare, demnitate, reputație profesională, prezumția nevinovăției și de a nu fi supus la tratament degradant, precum și repararea prejudiciului moral, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Victor Burduh

Maria Ghervas